

Год. IV.

Број 33.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИЦИ:

Протојереј Јован Јеремић и Сава Петровић.

У Новом Саду у недељу 14. августа 1894.

ПАПИНА ПОСЛАНИЦА.

Папа Лав XIII. издао је и ове године „апостолску посланицу“. Али ју је адресовао и наменуо „свима владарима и народима“; јер свима хоће да каже шта му је на души и за чим тежи. А шта је то?

Славио је свој педесетгодишњи епископски јубилеј, и том приликом „poslanstva vladarâ, navala hodočasnika, listovi puni ljubavi, sveti obredi očevidno naznačivahu to, da su u poslušnosti naprama Apostolskoj Stolici svi Katolici jedno srce i jedna duša“.* Крај свега тога, било је ту и „милијона“ — „ali ipak mnogo je dakako manjkalo do potpune i stalne utjehe“, вели папа.

„Jer upravo usred ovih izrazâ sveopćega veselja i ljubavi lebdilo je pred Našom dušom neizmerno mnoštvo, koje se nije slagalo s onim

* Текст превода узесмо из загребачког „Katoličkog Lista“, бр. 28. — 32. о. г.

veseljem katolikâ, bilo što je u opće bez evanđeoske mudrosti, bilo što se ne drži katoličke vjere, premda je primilo kršćansko ime. To se je nas silno dojimalo i dojima se; ta i ne smijemo misliti, a da Nas duša ne boli, na onoliki dio ljudskoga roda, koji daleko od Nas kanoti stranputicom hoda“...

Дакле, папи Лаву XIII. жао беше, што, приликом свога јубилеума, не виде цео свет, цело човечанство у послушности „naprama Apostolskoj Stolici“. Болело га је, што је „неизмерно мноштво“ далеко, не од јеванђелске мудрости, него — од *Нега*, и од послушности „naprama Apostolskoj Stolici“. Чисто хришћански и апостолски!

Па у том болу своје душе, шта је природније; за утишај тога бола шта је могло бити лепше, него да папа, молећи се Богу: „да сви једно буду“, отворено изрази жеље своје и да узнастоји, колико је могуће, „da se

svi ljudi bez razlike roda i obitavališta pozovu i pobude na јединство божанске вјере“ (?!)

И да је папа лав XIII., као велики мислилац и моћан фактор, ту жељу и тежњу своју за јединством *божанске вере* поставио у побу- дама хришћанским, јеванђелским; да га за то „јединство“ загрева мисао истинитог хришћан- ства, љубав јеванђелска и искрена преданост службе Исусу Христу; да је папи Лаву XIII. на срцу и души у истини „јединство божанске вере“, те, по томе, јединство, изражено у ре- чима Христовим: „и биће једно стадо и један пастир“ (Јов. X. 16.); и јединство изражено у мислима и речима св. Апостола Павла (Ефес. IV.); и да је папи стало до царства Христо- ва и истине јеванђелске, — па да је свему томе у посланици својој јасног и одређеног израза и гаранције дао, — који се хришћанин не би озбиљно задржао на таквој посланици римскога папе; којем хришћанину не би таква реч папина озбиљна и мудра изгледала?!

Но од свега тога не може бити — ништа. Јер ту је посланицу написао Лав XIII. *као папа*, а не као апостол хришћанског јединства. Њоме он врбује у Рим, а не приводи и не побуђује к истини хришћанској. Њему је до послушности „напрама Апостолској Столици“, а не до признања јеванђелске истине. Њему је до „*sponsorne snage rimskog pontifikata*“, а не до славе Христовога царства и Христове цркве. Њему је до „*jedinstva uprave*“, — разуме се под егидом римскога папе —, а не до једин- ства вере. Њему је до тога, да нико не буде „daleko od Njega“, а не далеко од Христа; да сви буду једно „и Njemu“, а не у Христу.

Папи је до „*pomirbe i sjedinjenja s rimskom crkvom*“, а не до помирења и сједињења у Христу, јеванђелској истини и науци Христове цркве, која се пре раздора и оцењивања римске од „једне, свете, саборне и апостолеке“ цркве, од свију, свуда и једнако исповедала и веровала.

И зар, онда, може бити и говора о „једи- нству“. Не може. Јединство, које се у Ва- тикану замишља и жели, остаће и од сада *pium desiderium*, јер му је основ заблуда, мотив не- хришћански, тенденција нејеванђелска. Јер такво јединство хоће папа, а не Христос!

И ми желимо јединство, али јединство у вери божанској; а то значи: *јединство у Христу*; јединство *у Христовој цркви*, којој је сам Христос основ положио, науку дао, установе

утврдио; а коју су Његови Апостоли и св. Оци у аманет нам оставили са учењем, које је признавала и веровала *цела Христова црква*, које верује и исповеда и данас цела црква Христова, црква — православна.

Нека папа Лав XIII. проговори као хриш- ћанин, а не као папа, о томе јединству, — и онда тек о јединству може бити говора.

Јер заман је говорити о јединству с' папом римским, кад он то јединство не види у једин- ству учења хришћанског и јединству јеванђел- ске љубави, него у „*jedinstvu uprave*“. И коме није потпуно и савршено јединство „*u stanovitom suglasju u dogmatima i izmjeni bratske ljubavi*“, — тај и нема права говорити о је- динству вере, јер томе није до вере, него до „*uprave*“.

А и папи Лаву XIII. је главно до управе, јер ево шта вели у својој посланици: „...*svjetujemo pomirbu i sjedinjenje s rimskom crkvom: mislimo pak sjedinjenje potpuno i savršeno: takovo pak ne može nipošto biti ono, koje ništa drugo sobom ne donosi, van neko samo stanovito suglasje u dogmatima koji se moraju vjerovati, i izmjenu bratske ljubavi. Pravo sjedinjenje medju kršćanima je ono, koje je sam Isus Krist naredio (?) i hotio, te koje sastoji u jedinstvu vjere i uprave*“.

По речима папиним, дакле, кад би их хтели анализовати до последње њихове мисли, изашло би ово: заман је хришћанину веровати у Христа, исповедати науку Његове цркве, до- бијати и примати благодати кроз св. тајне, и у љубави хришћанској чинити добра дела; заман све то — ако није у послушности „*на- прама Апостолској Столици*“ — римској; ако није под папучом римскога папе!

Није, дакле, циљ хришћанину сједињење с' Христом, него с' папом; не бити у Христу, него под папом. Ето, то је вероучење римско. И онда се не треба чудити, нити реформацији, која је отргла рим-папству толике милијоне верних; нити се треба чудити и све новим протестима, који избијају у разним облицима незадовољника против таквог римског учења и верског терора. Јер идеја управе никад није везивала човештво ни покретала на јединство. Та је снага само у идеји вере.

Господ наш Исус Христос рекао је: „По том ће сви познати, да сте моји ученици, ако узимате љубав међу собом“ (Јов. XIII. 35.).

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

Али папа Лав XIII. као да је вољан већ рећи: По том ће сви познати, да сте Христови ученици, ако се мени поклоните. Господ наш Исус Христос рече: „који не сабира са мношвом просипа“, а папа Лав XIII. учи: ко није у јединству моје управе, не може се спасти.

Ученик Христов, „кога Исус љубљаше“, написа „да верујете да Исус јест Христос син Божји и да верујући имате живот у име његово“. (Јов. XX. 31). Али папа Лав XIII. није већ тога мишљења. Он вели, да је за „орџенити спас“ потребно јединство не само вере и „измјена bratske ljubavi“, — него јединство „управе“ т. ј. желимо ли се спасти (имати живот) морамо под папучу његову.

Велики Апостол пише Коринћанима: „Веран је Бог који вас позва у заједницу сина свога Исуса Христа Господа нашег. Молим вас пак, браћо, именом Господа нашег Исуса Христа, да сви једно говорите, и да не буде међу вама распре, него да будете утврђени у једном разуму и једној мисли“. (1. Кор. I. 9—10.)

Велики Апостол пише баш Римљанима па вели: „будите једне мисли међу собом“. (Рим. XII. 16.)

Али папа Лав XIII. говори овако: будите сви на колени пред ногама мојим.

Да грдне разлике у апостолској посланици Апостола Христовога и у „апостолској“ посланици римскога папе!

И папа се жали у својој посланици на слободно зидарство, натурализам и рационализам, „на razna kriva mišljenja i državne vlasti“! Лепо. Али је заборавио да пронађе узроке свему томе. А један од тих узрока је баш у Ватикану, у том „јединству управе“, у апсолутизму римских папа, који је не само „hleptio za vlašću“, него је у том „hleptenju“ бивао неносан и друштву и државним властима. Тај апсолутизам, који је прелазио у терор; деификација којом се заносе папе; манија, да све мора лежати у праху пред папом, — ето то је јединство управе, које нам нуди у својој посланици данашњи папа.

Такво јединство ми не требамо; јер оно је нехришћанско, нејеванђелско. Таквом јединству се противи Јеванђеље, противи се здрав разум, противи се друштво.

Таквом јединству противи се дух „свете, саборне и апостолске“ Христове цркве; против

њего протестује и дух народа, којег папа не може успавати ни обманути, ни оним слатким обећањем, да им се неће ништа „oduzeti od pravica i patrijarhalnih povlastica, ili od obrednih običaja ikoje Crkve“.

Папа Лав XIII. је уверења, да потреба цркве захтева „јединство управе“, под суверенством једнога поглавара, разуме се — папе. Апстрахујући основе томе, које он утврђује на римском егзегетичком тумачењу речи Христових: „ти си Петар“... на римској историји одношаја осталих епископа према римскоме, по наследству његовом после св. Петра, и т. д., које основе је наука црквена, чим су постављени, одмах као песковите и разнела, — папа Лав XIII. потребу тога „јединства управе“ види и у интересу цркве, јер да га захтева достојанство и успешност њезине службе. Требао је и даље поћи, па рећи: тако јединство управе би више импоновало државним властима, и црква би у томе јединству била већи фактор и од самих држава, као што је некад на западу било.

Римској цркви и њезиним папама, у истину, пошло је за руком, да апсолутизмом римскога папе извесно време буду над државама, владарима и државним властима. Култура тадањег доба и друштва, политичко-државни тадањи одношаји и развитак народа послужило је томе.

Но, јер таква превласт црквене управе над државама и државним властима не беше захтев и потреба нити црквене мисије и њезиног опредељења, нити културних тежња човештва; но јер такав положај и одношај цркви није наменуо њезин Основатељ, нити је он могао конвенирати тежњама и идејама држава и друштва; јер се та превласт противила Христовој науци: „Богу божје, цару цареве“, и „царство моје није од овога света“, она је морала и престати. И престала је, — али са потресом и саме цркве.

Но пошто се римска црква још заноси тежњама супремације те, то не престају ни данас још устуци против тих тежња. Римска црква, односно римска курија и папа још ривалишу државним властима, побуђивани на то снагом, коју осећају у централизацији римске управе. Камо ће тај ривалитет одвести, може се судити већ и по плановима, које извађа државна власт и у Угарској. Ако се не изведу,

можда за сад, они су доста разговетан сигнал: камо се смера.

Онај, некад одлучни утецај папа ослабљен је и у најкатоличкијим државама. Очигледна је тежња, да га се што више, па ма под коју цену, ослободе. Штета је и опасност, да та еманципација бива на рачун не само несносног утецаја римске курије, него и на уштрб оних благотворних и културних утецаја, које црква својим моралним средствима има да врши у појединим државама и целој друштву.

Та штета и опасност која прети цркви, односно њезиној узвишеној мисији културној, има свој разлог већ данас у централизацији управе у римској цркви, у апсолутизму папном, који, у осећају своје снаге, не да мировати, те тако изазива конфликте између цркве и државе, а који спречавају мирни развитак међу народима, па тиме износе и цркву као кривца томе.

Кад римски папа баш данас жели „jedinstvo uprave“, он жели то у уверењу, да би се тиме ојачао не углед цркве, него понтификат римски. Можда. Али би ли то било на корист цркве и њезине мисије? Не. Јер би папа, поставши јачи, још јаче конфликте изазивао. А то би значило једно недогледно искушење за цркву.

Јединство управе, какво жели папа, ојачало би папу, ал' би ослабило цркву. И за то смо већ против таквог јединства. Цркву не можемо жртвовати — папи.

Јединство управе, какво би папа хтео, противи се цели и духу Христове цркве. Цел Христове цркве није власт него спас; не да влада и да се јача с' ким год, него да учи, поправља, спасава; не да се бори с' државама, него са злом у свету. Цел цркве је морална. Управа црквена је само средство за постизавање те цели. Да то средство буде погођено, да управа служи тој цели, не зависи од једнолике управе у свима источним црквама и у свима осталим, него од добре и погођене управе у свакој појединој. Таква пак управа може бити она, која је организацију своју добила према захтевима и потребама природе, карактера и обичаја верних, према условима и географским, на што се при организацији сваке мудре управе пази; а о њему папство не води рачуна.

Као што доказује историја Христове цркве, на то су пазили и с' тиме рачунали и св. Апостоли и св. васеленски и помесни сабори нераздељене Христове цркве. Дух, који у тој управној организацији влада, јесте дух слободе, самосталности, дух саборни. Личност у питању целе цркве губи се; апсолутизам лични се не признаје.

Источна црква, чувајући верно првобитно устройство цркве, њезиним Основатељем, св. Апостолима и св. саборима предано јој; држећи се свога опредељења и цели, самим Христом означене јој; а водећи увек рачуна, као нежна мати, о захтевима, обичајима и потребама својих народа, — никад није ни покушавала од цркве чинити неку монархију или баштину појединих личности.

Јединства ипак беше, има и биће увек у нашој цркви. То јединство је изражено у једној и истој вери и науци црквеној; у једним и истим св. тајнама; у једним и истим и обредама, и у „izmeni bratske ljubavi“. Такво јединство препоручује и Апостол Павле. (Еф. IV)

Јединство управе, какво би папа хтео, не сме бити у истинитој Христовој цркви. И за то ће оно увек остати леп сан, који се не може испунити ни за то, јер осим источних цркава, против тога „jedinstva“ имале би о томе да кажу своју реч и многе државе. А реч ових била би такођер против таквог јединства; и та реч као да би и — превагнула.

Ми смо задовољни са духовним нашим јединством. Ми не тежимо за влашћу, за супремацијом. Ми немамо агресивних смерова. Православна црква хоће мира са државним властима. Може јој бити, јер не жели — туђе. *Suum cuique*, то је њезина девиза. А хоће мира за то, јер у миру тек може вршити своју мисију. А то јој је и задатак. Друге цели црква нема. Вршећи тај задатак, остварујући успешно ту цел, најсигурније ће освојити себи углед и достојанство. У таквом пак угледу и достојанству је — стабилност.

Облик управе не даје углед, него резултати управе. То вреди; то се цени.

Ми нашој цркви желимо резултата, а римљанима на част облици. На част им и њихово „jedinstvo“.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Поука у девету недељу после Духова на Еванђеље од Матеја гл. 14. Зач. 59.

www.unilib.rs

На трпези коју сваки од нас у дому своме има, предлажу нам се различити плодови земаљски, које нам Бог благосиља и даје за храну нашу, којом тело наше хранимо и тиме живот одржавамо. А овде у св. храму нашем постављена је св. трпеза, са које нам се, посредством св. јеванђеља, предлажу разне поуке духовне, којима ми душу своју хранимо и живота јој дајемо. Но на трпези нашој домаћој, ако су многа и различна јела за храну тела нашег предложена, то се ми од првог или другог јела наситимо, те га за тим на страну остављамо, дочим на духовној трпези, што се год више душа наша духовном храном храни, то је све више и више жели. Хране телесне може често и да не достане, али хране душевне са богатог извора св. Јеванђеља никада не може да не достане, јер је она увек у изобиљу. Благодат не може оскудна бити; што се више издаје, она се тим више множи и што се више излива, то је све изобилнија и никада не оскудева.

Па приступимо, православни хришћани, и данас томе извору душевне хране наше, те из св. данашњег Јеванђеља саберимо поуку, која ће нам душу нашу нахранити.

(Цео текст св. јеванђеља превести на српски).

Апостоли су били у страху, да ће се утопити, јер лађа на средини пучине морске страховитим валовима обузета, била је у великој опасности.

Па и овај наш век, љуб. хр., који ми овде на земљи проводимо, јесте као неизмерни океан, — велико море, а живот наш јесте лађа, која по томе мору броди; таласи јесу различите напасти, беде и невоље што нас у животу сналазе, а буре и ветрови, то су искушења у животу нашем, а опасност утопљења лађе у море, то је очајање у нашем животу и малодушност, која нас обузима, када у беде и невоље упаднемо.

Као што лађа по мору плови, тако и ми живот свој у овом веку од дана на дан проводимо. Ово пловљење од велике је важности, јер оно ако буде срећно, доводи нас у блажено пристаниште вечности; а ако буде несрећно, баца нас у бесконачну пропаст.

Христови ученици у страху, да се не подаде у мору, повикали су оnome, који укрођује море и смирава буре: „Господе, спаси нас — пропаћемо.“ И ми у томе случају када у беду и невољу упаднемо — прибегнимо свемогућству

Божјем и са сузама молимо се, да нас преко воде напасти и преко огња искушења у тихо своје пристаниште уведе.

И заиста, православни хришћани, у свету и животу нашем много је зла. Сам апостол Христов Јован вели: „миръ сей во злѣ лежитъ“ (Јованнъ 1. 19.).

Па и сам живот свој земаљски почиње човек са плачем а свршује га смртном муком: цепањем душе од тела; а средина стазе живота човечијег посута је жалостима, бедама и невољама и многоврсним несрећама. И за то сваки дан слушамо где се људи жале на ове и оне незгоде, које у животу своме подносе. Тако: један се човек жали на спротињу, други на жестину својих непријатеља, а трећи на неверност својих пријатеља. Један се бори са мучним болестима или је са немоћне старости сломијен, а други неутешно плаче и тужи због смрти деце или сродника својих. Па треба ли ми, љуб. моји, да под теретом тих разних невоља у животу нашем, — сасвим клонемо, да малодушни постајемо? Не! — јер премудри божји промисао често нас преко беда и невоља води добром делу и врлини, а преко степеница трпеливости узводи нас на достојанство, а несрећама које на нас шиље понижава нашу гордост, умањује самољубље, пресеца пристрасност, а при томе уверава нас, да ми не на земљи него на небу тражимо истинито своје блаженство.

Ми смо, као људи, у своме животу обузети још и страстима и пороцима, који муче силно дух наш. Јер дух узводи мисао нашу горе к небу и пуђује нас на добро дело, а тело привлачи је доле к земљи, земаљском уживању и пороцима. И по томе дакле: дух вођује на тело, а тело на дух човечији. И у таковој тескоби када се човек налази, мора и нехотице да из дубине душе завапи: „Ах мене несретна човека! Ко ће ме избавити од тела смрти ове?“ (Римљ. 7. 24). Оваково стање човечије зар није слично оној опасности лађе на мору од буре, када су Апостоли у великој беди и страху били? Јесте, љуб. моји, али ми не треба ни у таквом стању да клонемо, да смо маловерни; но треба да имајемо наду у помоћ Божју, треба да смо трпеливи, па ћемо онда у трпеливости тој увек осетити кренку руку Господњу и чућемо глас пун утехе: „Не плашите се, не бојте се.“

Но кад умним очима својим, православни хришћани, претставимо себи правосуђе Божје и себе пред исто ставимо, није могуће, да не би дух наш од силнога страха задрхтао. Јер ми признати морамо, да смо сваки час преступници закона Божјег, а на преступнике грми закон клетвом: „проклет сваки, који не остане у свему што је написано у књизи законској.“ (Галат. 3. 10.) Па ако нисмо остали у закону том, онда заиста заслужујемо суд Божји, заслужујемо гњева Божјег, као преступници закона Његовог.

Али ипак нам ни онда премудрост Божја не да, да клонемо, и упућује нас да не будемо маловерни, јер нас из прашине греха нашег подиже, и даде нам високу и милу веру јеванђелеку, која, — истина учи, да смо достојни

Војка 1893.

гњева Божјег због греха нашег, али ипак за то да не паднемо у очајање; — проповедајући нам мир са Богом Оцем, који нам је Христос драгоценом крвљу својом на крсту искупио.

И тако смо, богољуб. хришћ., видели све узроке, који и нас могу у животу нашем да доведу до маловерности, малодушности и очајања; али смо видели и утеху, која нас је ободрила и клонули дух наш уздизала.

Страшиле су нас беде и напасти, али је страх тај разгнао Божји промисао. До очајања доводиле су нас страсти и греси наши, али нас је против истих ободрало деловање Божје благодати. Ужасавало нас је Божје правосуђе, али су нас умириле драгоцене заслуге Христове.

ДЕРЗАЙТЕ ОУБКО НЕВОЙТЕСА. Амин.

Прерадио

Милан Посадић.

ЈЕДИНСТВО РОДА ЉУДСКОГ.*

[Из дела: „Biblische Schöpfungsgeschichte“ од др. Ф. Х. Рајша.]

Превоо **Ђорђе Летич**, ученик св. богословије.

А сви људи воде своје порекло од једног пара, то је без сумње тврдња Св. Писма, а уз то нужна претпоставка осталог хришћанског учења. По Старом Завету Адам је праотац целог човечанства, а Ноје свију данашњих народа. (Бит. VI. 13; VII. 21; X. 32.) Али како су постале разне људске расе, о томе у књизи „Битија“ ни спомена нема. У оној таблици народа у десетој глави књиге „Битија“ пописан је истина читав низ народа, који се изродише од Сима, Хама и Јафета; али тај попис тешко да је потпун, јер се у њему спомињу само они народи, који у доба постанка књиге „Битија“ Израјилџанима беху познати. Па ни подела на Симите, Хамите и Јафетиде не одговара уобичајеној подели модерне етнологије на расе. (У књизи „Bibel und Natur“ стр. 459. опширно је доказано, да се ни у речима књиге „Битија“ IX. 25., које говори Ноје Хаму, не може наћи казивање библије о постанку раса.) Кад нас дакле књига „Битија“ ништа не учи о постанку разних људских раса, то ми треба да заступамо према природним наукама као библијско учење *једино шу тврдњу, да су сви људи потомци једног пара, а данашњи народи потомци синова Нојевих.* С тога ми

питамо природне науке: да ли су садање људске расе разне врсте (species), или само варијетети исте врсте? Ако стоји оно прво, то онда није могуће, да су сви људи потомци једног пара; а ако стоји оно друго, то још треба доказати, да сви људи потичу доиста из једног пара, пошто је тим доказана само могућност, да су се они могли изродити од једног пара. Јер као год што допуштамо код животиња, да је у почетку било више индивидуа од исте врсте створено, исто тако могло би се још једнако тврдити, да је од више парова једне и исте врсте изрођено и човечанство, све кад би се и то могло доказати, да сви људи у једну врсту спадају. Да ли је то тако или су сви људи постали од једног пара, то није више питање природних наука. Једино дакле, што имамо да питамо природне науке, јесте то, да ли би могле доказати, да се људи деле у више врста; ако то не узмогу, то у питању о јединству људског рода нема несагласности између њих и библије; јер оне тада ништа не могу приговорити учењу, да се цело човечанство изродило из једног пара.

И збиља ми можемо већ у напред рећи, да библија са својим учењем о јединству људског рода не стоји у опреси ни са јед-

* Читано и примљено у богословском друштву „Слови“ у „Карловцима.“

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ним утврђеним резултатом природно-научног истраживања. Јер осим тога, што многи природњаци одлучно побијају јединство врсте рода људског, други такођер славни природњаци одлучно бране то, као што је Хумболт, Јован Милер, Карло Ернет пл. Бајер, Флуран (Flourans), Арман де Катрфаж, Лајел (Lyell), Хексли (Huxley) и писци најопширнијег дела о том питању Ј. К. Пришар (Prichard) и Теодор Вајц („Bibel und Natur“ стр. 463.); и кад толики славни научењаци не признају за сигуран резултат природно-научног испитивања немогућност тога, да су сви људи из једног пара потекли, то га ни ми сад не можемо као таквог узети.

Да све људске расе припадају једној јединој врсти, о томе нас уверава читав низ појава, које се у живошњском свету не налазе код разних врста, него само код варијетета једне и исте врсте, наиме: да савршена индивидуа разних раса могу силан пород изродити; да су једнаког анатомског састава шела; да им је век једнак; да су изложена истим болестима, да им је нормална температура шела једнака, да имају исту средњу брзину била; да се за исто време од старења илоде. Па и у величини нема међу њима битне разлике. Величина највећих народа стоји према величини најмањих у одношају једва као 3:2, док код псећих раса постоји и одношај 1:12 и код говечета 1:6.

А шта да кажемо за основне душевне моћи и црте, које се код свију народа налазе? Ма колике разлике ми налазили у интелектуалном, моралном и социјалном погледу међу разним народима: исте основне душевне моћи и црте без сумње налазе се код свију тих. Постепене разлике у умним способностима јесу код једног народа, шта више код једне фамилије толике, као и код разних народних промена, али поред свију тих постепених разлика свугде остају код људи исте душевне моћи, разум, памћење, самосвест, савест, говор и т. д. Искуство нас учи, да све те разлике постају навиком, васпитањем и у опште услед спољашњих утисака. Негер — црнац ако одрасте под истим спољашњим утецајима, у којима Европејац живи, може да достигне исти умни развитак; а Европејац, који се одгаја међу дивљим народима, неће се узвисити над културом своје околице.

Поред те једнакости у многим битним тачкама има код разних људских раса наравно и очигледних разлика, особито у боји коже, склопу лубање, у каквоћи косе и облику „карлице“ (Becken).

О постанку тих разлика има два назора: а) Све расе имају заједничке прародитеље, било да су ово један пар или више једнаких парова, а разлике у боји, лубањи и др. постале су тек у потомству тих прародитеља. б) Свака људска раса има засебне своје прародитеље, који су у свима оним својствима, која су и данас заједничка свима људима, били једнаки, а нису били једнаки у оним својствима, у којима се и данас све људске расе разликују. По првом назору многи средњи степени (нијансе) у склопу лубањином и боји кожиној, који се налазе код разних народа, показују нам пут, како се велик део човечанства полагао удаљавао од првобитног типа. Негер би најдаље стојао од својих прародитеља, ако су ови били кавкаси, али би га ипак за то везивале с њима многе нијансе, које су задржале на себи и нешто од чистог типа кавкаског и нешто од чистог типа негерског. Обратно по другом назору Негер би најближе стојао својим прародитељима, свом црном Адаму и црној Еви, и то исто тако близу, као што Кавказац стоји својим прародитељима; они пак народи, који не носе на себи ни један ни други тип чисто, били би изроди или бастарди, код којих су нестале првобитне разлике.

Да би дакле доказали, да библијско учење о јединству рода људског не стоји у опреци са научном антропологијом, неће бити нужно, да докажемо тај други назор научно неоснованим, а први једино правилним; доста је, ако се може доказати, да је први назор основан, да је порекло разних раса од истих или једнаких родитеља могуће и да се разлике, које међу њима постоје, могу прошумачити и без прешипоставке разних прародитеља. А то се може доказати.

Да се подела на расе не може тачно извести, види се отуда, што антрополози различито групирају поједине народе. Кивије (Civier) и Теодор Вајц наводе три расе, Блуменбах и Бурмајстер пет, Пришар (Prichard) и Пешел седам, а други још више. Малајце, који су код Блуменбаха засебна раса, Бурмајстер ставља међу Кавкасе, а Пешел међу Монголе;

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

о Американцима вели Пешел: Бадава ћемо и код оних писаца, који као Блуменбах и Бурмајстер сматрају Американце као засебну расу,

тражити таквих белега, које би их делиле од азијских Монгола, и којих би код њих свију било.

(Наставиће се).

КЊИЖЕВНЕ ОЦЕНЕ И ПРИКАЗИ.

„Назаренство, његова историја и суштина“ у румунском приказу.

У 26. бр. органа арадске румунске правосл. епископије: „Biserica si Sc6la“ изашао је један приказ дела г. Владимира Димитријевића, што га је он недавно издао о назаренима.

Тај приказ прештампан је на брзо и орган карансебешки, „Foаia diecesana“, па и орган целе румунске Митрополије, „Telegraful Rom6n“, а до-неле су га и черновичке политичке новине: „Gazeta Bukovinei“. Право ће дакле бити, да за тај приказ, који је на тај начин постао т. р. опћим румунским мишљењем о нашем најновијем теолошком делу — сазнаду и читаоци „Срп. Сиона“.

Приказ тај гласи овако: „Nazarenizmul, istoria si fiinta lui“.

Познато је у опште, да се по целој Угарској почела од неколико година овамо, под именом „назарени“, ширити једна секта, чије су основне идеје чисто протестантске; осим тога иста одбацује дечје крштење, војничку службу и заклетву; игнорује сваку културу и науку, не ће о народности ништа да зна, и испуњена је неизмерном мржњом према сваком, ко друкче мисли и верује.

Та се секта шири како међу Мађарима и Немцима, тако и међу Румунима и Србима, а нарочито је за ова два потоња народа од превелике опасности.

Па ипак ми у нашој повијој православној богословској литератури немамо ни једнога јединога дела, које би ма и приближно расветљавало ту секту.

Такав рад предузео је тек у потоње доба један даровит млад Србин, г. Владимир Димитријевић, сврш. богослов карловачки, а сада — ради вишег богословског изобраења — фреквентант богосл. факултота у Черновици.

Дело је, које носи горњи наслов, наградило књижевно удружење „Матица Српска“ са 200 ф., а штампано је у Новом Саду, у штампарији

манастира српских, и обухвата 14 табака вел. осмине (цена 1 ф. 20 н.).

Већ из самога садржаја тога сјајнога дела моћиће се видети, са каквом је збиљом приступио млади автор том тешком, и до сада необјашњеном послу:

У гл. I. говори он о пореклу назива „назарен“ и о свима оним сектама, које се до данас крстите тим именом (стр. —20). У гл. II. скицира оне старије и веће секте протестантске, у којима је он провашао основу секте назаренске (стр. —41). У гл. III. бави са библиографијом секте назаренске, Самуила Хенрика Фрелиха (рођ. 1803. у Швајцарској, а умро 1857. у Штраасбургу). Та биографија заузима 50 стр. (стр. —91). Гл. IV. говори нам о ширењу секте по Угарској (стр. —106). У гл. V. разматра догматска и морална начела секте назаренске (стр. —166). Ту нам аутор на широко разлаже учење назаренско о Слову Божјем; о св. тајнама; о одношају цркве земаљске према цркви небеској; њихов суд о хришћанству, као религији чисто духовној; мишљење њихово о празницима православне цркве, њеним симболима и обредима. Даље описује он један њихов богослужбени састанак, и најзад њихов суд о држави, војничкој служби и заклетви. У гл. VI. описано је неколико и прилика из живота назаренског. Са тима је хтео аутор да укаже, да назарени ни из далека нису онако свети и чисти, каквима су ради да се покажу свету. У гл. VII. (стр. —204) увршћене су знаменитије мере како од стране државне управе, тако и појединих вероисповести против ширења назаренског. Најзад у гл. VIII. (стр. —221) указује он на најглавније узроке наглога ширења те секте међу Србима; обраћа пажњу факт, да ће се тој невољи моћи стати на пут само савесним проповедањем, озбиљним катихизирањем, буђењем народносне свести и дизањем свештенич-

никога угледа; даје неколико упутстава, како треба један православан свештеник да се држи према назаренима, и завршује са опоменом, да се његови саплеменици ни за живу главу не удаљују од православља, јер је то једина права хришћанска вера.

Писац се базира у тој својој радњи — осим угледнога броја извора немачких, руских и мађарских, чија је већ библиографска важност за ово поље значајна — нарочито на своје лично искуство и непосредни контакт са назаренима.

Нема никакве сумње, да је оваково дело у истакнутоме питању од превелике важности и

користи. И та је вредност и корист у толико већа, у колико је већа и сама опасност од стране те опаке секте. Јер примање закона о грађанскоме браку — о томе не може бити никаква спора — још ће већма подстакнути ширење те секте, пошто се до сада велик број уздржавао од прелаза у назаренство већ из саме бојазни, што ће му деца, рођена у браку назаренском, бити незаконита.

Ми честитамо г. Владимиру Димитријевићу то значајно дело, и жеља би нам била, да се оно што пре преведе на језик румунски, а корист, коју би имали отуд, показала би се на начин еклатантан. X.

ЛИСТАК.

Б Е Л Е Ш К Е.

— (На дан Христовог Преображења) богослужила је Његова Светост преузвишени господин *Патријарх Георгије* у саборној цркви карловачкој св. литургију и молебствије за Његово Величанство цара и краља нашег Франца Јосифа I. Тај дан био је и свечани обед у двору, а у славу рођен-дана Његовог Величанства.

— (Епископ нишки *Инокентије*). За епископа нишког, чија је столица упражњена постала ове године смрћу блаженопочившег Епископа Јеронима, изабрао је Архиепископски Сабор у Србији *архимандрита Инокентија*, који је већ 2. августа у Нишу и посвећен за Епископа.

Епископ Инокентије био је некад мирски свештеник. Бивао је заслужан професор и ректор богословије; а уважен и као дворски свештеник.

И у књижевности нам црквеној и иначе најпознатији као прота Јаков Павловић.

Са православном и српском радошћу поздрављамо новопосвећеног Господина Епископа Инокентија; а српској православној нам цркви у краљевини Србији желимо, да у Епископу Инокентију добије чврст и сигуран ступ вере, православија и благодатија, те тако и јасну трубу славе своје, и славе нам српске. =

— (Високопреосвештени Госп. Епископ бачки *Герман*) служио је на Преображење архиепископску службу у саборној цркви новосадској, а 7. о. м. отпутовао је у рогатичке топице (Рохич), где ће

се бавити 4—6 недеља. А као што дознајемо, у истим илицама налазе се већ високопреосвештена Господа Епископи: *Миرون* накрачки и *Михаило* горњо-карловачки. =

— Скупштина „свештеничког удружења“ у Србији.) „Свештеничко удружење“ наше браће у Србији одржало је, ради што свечаније прославе пунољетственог рођен-дана краља Александра (који је навршио 18 година), — ове године изнимно своју редовну скупштину 1. августа у Нишу, дочим се, по правилима „удружења“, скупштина та састаје сваке године редовно 20. августа. =

— (Одликовање.) Његова Светост, преузвишени Господин *Патријарх српски Георгије* благоизволео је одликовати црвеним појасом г. *Саву Теодоровића*, катихету и професора на кр. вел. реалци у Земуну. Честитамо нашем поштованом сураднику на заслуженом одликовању!

— (Прилози на фонд св. Саве.) Српска црквена општина у *Долову* одредила је на свето-савеки фонд прилог од 100 фор.; а малена и сиромашна српска црквена општина у *Дубовцу*, у Банату, закључила је да приложи 25 фор., и осим тога ће одбор црквени купити прилоге. Нека ово служи за углед и потстак нашим већим црквеним општинама, које би ваљало да се што пре одазову овој племенитој цели.

— (Прелаз у православље.) Јављају нам, да је у *Пачиру*, у бачкој епархији, за последње три године (1891—1893) прешло њих десеторо из *назаренске заблуде* и њих двоје из римокатоличке вере

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

у нашу православну веру. Обред црквени извршио је над њима тамошњи парох г. Јаков Арадски.

(Цариградски лист „Константинополис“) јавља у једном од својих последњих бројева ово:

Св. Синод (цариградске патријаршије), који се бави проучавањем дневнога питања, решио је у свом заседању, да испрати окружницу на све автокефалне цркве. Састав те окружнице поверио је четворчланом комисији, која се састоји из високопросвећених архијереја Кизичкога, Никомидијскога, Еноскога и Метимскога.

Л. Б.

— (Прираст душа у Пачиру.) Г. Јаков Арадски, парох пачиреки, послао нам је ове податке за време од 1883. до 1893. године.

Године	Родило се			Умрло			Венчао се	Више се родило	Више умрло
	муш.	жен.	свега	муш.	жен.	свега			
1883	27	30	57	19	20	39	6	18	—
1884	28	30	58	12	21	33	15	25	—
1885	31	35	66	24	25	49	7	17	—
1886	23	30	53	23	14	37	10	16	—
1887	18	20	38	18	19	37	15	1	—
1888	21	29	50	19	28	47	11	3	—
1889	35	22	57	18	17	35	9	22	—
1890	18	19	37	20	17	37	6	—	—
1891	24	20	44	17	30	47	5	—	3
1892	20	23	43	12	12	24	8	19	—
1893	15	26	41	19	25	44	12	—	3
Свега	260	284	544	201	228	429	104	121	6
								6	
								115	

Према томе износи прираст за последњих 11 година свега 115 душа.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

— Јављају нам, да је пре неколико дана штампана књига: „Беседе и други књижевни радови митрополита Михаила“. II. књига. — Књига је велика 16 таб. обичне четвртине, а цена јој је 1½ динар. Може се добити у духовном суду у Београду.

— Књижевни радови Нићифора Дучића, архимандрита. Књига 9. — Историја српске православне цркве од првијех десетина VII. века до наших дана. — Београд, државна штампарија краљевине Србије, 1894. — 8-на, стр. XI и 371. — Цена је у Србији 2½ динара, а ван Србије 3 франка (круне). — Штапање ове књиге потпомогнуто је с 500 динара из црквенога фонда.

— „Књиге за народ“. Издаје „Матица Српску“ из задужбине Петра Коњевића. Свеска 43 и 44. „Доситијеве басне“, одабрао и удесио за народ Тихомир Остојић. Накладом срп. књижаре и штампарије Браће М. Поповића у Новом Саду 1894. — Свеска I. стр. 60. — Свеска II. стр. 54. — Цена је свакој свесци 10 новч. Чланови „Ма-

тице Српске“ добијају 6 свезака „Књига за народ“ годишње бесплатно.

— Крај обале охридскога језера. Белешке из 1892. године. Написао Бранислав Ђ. Нушић. — Са 33 слике у тексту, шест нацрта и једном картом. — Београд, државна штампарија 1894. — Издање трговине Јевте М. Павловића и компаније у Београду. — Стр. IV., 182 и III. — Цена 3 динара.

— Успомена на Калора Драгутина Милодановића, некадашњег уредника „Суботичког Гласника“ и буњевачко-српског новинара. (Одштампано из „Суботичких Новина“.) Написао др. Душан Петровић. — Суботица 1894., штампарија дра Д. Петровића. Стр. 35. — Цена 20 новч.

Позив на претплату.

Ево у рукопису I. свеске опширног али трудног дела: „Практично руководство при свршавању свештеничких дужности у Требнику“.

У ту свеску ушло је из Требника ово: „Молитвы въ первый день, по внигда родити женѣ отрочѣ“; „Молитва, ко еже назнаменати отрочѣ, прѣимлющее имя ко осмый день рождѣнїа своего“; „Молитвы женѣ родилницѣ, по четиридесатихъ днѣхъ“ и „Молитва женѣ, егда извержетъ младенца“.

Цело дело изнеће две подебље књиге. У једној обрадићу сав Требник. А по томе, ако Бог подели здравља, отвориће се нова претплата на другу књигу, у коју ће ући све из Службеника, па и оно, што треба свештенику из архијерејског чиновника.

Оволико овђе. Све друго ће казати сама књига, коју отпочињем са овом првом свеском. Претплата цена је I. свесци само 40 новчића. Ко пошаље 10 н. поштарине, добиће књигу (свеску) у крстоплету, а ко 20 новч., још и препоручено.

Претплатници из Србије могу се уз готов новац претплатити код књижаре В. Валожића у Београду.

Рок последњи: Митров-дан о. г.

Поделом књиге у свеске, пружиће се свакоме лепа прилика, да лагано и постепено купи цело дело, које ће у целини много стајати. Ко ће, дакле, да има у целости дело, нека пожурити са претплатом, јер ће се штампати само толико примерака колико буде претплатника.*

У Горњим Средицама (пошта Карела via Belovar) на Преображење Господње 1894.

Светозар Грубач (Златоје),
правос. српски свештеник.

* Молим учтиво сва уредништва српских листова, да ми, као прави пријатељи просвете, а и напредка наше српске црквене књижевности, притеку у помоћ и позив овај прештапају.

Књижевни оглас.

Недавно су се појавиле тужбе од стране нашег свештенства да они при уписивању покојника у протоколе умрлих морају да кубуре када дођу до рубрике, у коју ваља да забележе име болести, која је смрт проузроковала, што је нашло свога израза и у „Српском Сиону“ од стране панчевачког свештеника г. Луке Поповића, који је и побележио имена неких болести на српском, латинском, мађарском и немачком језику ради олакшице браћи својој свештеницима а уједно позвао ове, да и сами датом приликом бележе имена болести, како би се списак тих имена потпуно израдио.

Да се тој невољи доскочи, израдио је др. *Илија Огњановић*, срески лекар новосадски, књигу под насловом: **Имена болести што могу смрт да нанесу** — на латинском, грчком, мађарском, немачком и српском језику а потписана штампарија је узела у своју накладу и већ је дала у штампу, те ће је за најкраће време моћи свако добити у укусној, лепој изради за **25 новчића**. Та књига, управо тај речник техничких имена болести потпуно ће послужити свештенству у свима нашим крајевима за уважање болести у протоколе умрлих и надамо се, да ће је сваки свештеник радо хтети набавити — да му је увек при руци.

У *Новом Саду* 21. августа 1894.

Српска Манастирска Штампарија.

Јавна захвалност.

Нашем друштву приложише на даље:

1. Његово Високопреосвештенство Господин Епископ Пакрачки Мирон Николић 50 фор.

2. Намјесник и админ. пиррата личког, преч. г. Мојсије Мајсторовић, парох грачачки, сабраних добровољних прилога приликом овогодишње свештеничке исповиједи у Грачацу . . . . . 26 фор. 40 новч. (а приложише по 1 фор. и то г. г. свештеници: Преч. г. прото и проф. Михаило Лалић, намјесник Мојо Мајсторовић, Исак Калинић, Јован Богдановић, Милош Личина, Никола Шкрбић, Манојло Дошен, Петар Крајиновић, Петар Милојевић, Тома Мандић, Исак Димић, Атан. Оклобџија, Јован Геранић, Гено Илић, Симо Војводић, Ђуро Алагић, Тоде Трбојевић, Миланко Борић, Михаило Шумоња, Ст. Косановић, Павле Обрадовић, А. Цвјетићанин, и кр. кот. судица г. Јосиф Зец; — по 50 новч.: г. г. Тривун Мандић опћ. начеоник, Стево Ристовић трговац, Дана Зорић кр. поштар, Петар Ђук порезн. чиновник у миру, Јован Лабус опћ. бележник, Илија Зорић посједник; — по 40 новч.: г. Дана Вуксан опћ. благајник).

3. Преч. г. Јово Трбојевић, парох петровоселски и админ. пиррата кореничког, сабраних добровољних прилога приликом овогодишње свештеничке исповиједи у Кореници . . . . . 28 фор. (а приложише ови г. г. свештеници: Преч. г. прото Дана Трбојевић 10 фор.; а по 1 фор. следећи: Дана Кнежевић, М. Оклобџија, С. Иванчевић, С. Косановић, Јово Будисављевић, Г. Вукмировић, М. Машевић, М. Грбић, К. Момчиловић, У. Узелац, М. Вукчевић, И. Рашета, С. Рашета, Ст. Петровић, М. Петровић, А. Зобеница, Ј. Трбојевић и Д. Будисављевић).

Сви племенити дародавци нека изволе примити од нашег друштва најусрднију захвалност.

Друштво за потпомагање удовица и сирочади свештенства горно-карловачке дајецезе.

У *Плашком*, 19. јула 1894.

Благајник:
Миле Љубибратовић.

Предеједник:
Ник. Косановић.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ. 131 1—4

На упражњено *учитељско место* у *Товаришеву* (Бач-Бодрошка жупанија) овим се стечај расписује. Са истим местом скончана је годишња плата од 400 ф. а. вр.; у име перовођства 30 фор. а. вр.; од погребна где позван буде 1 ф. а. вр. и зимски огрев (т. ј. сламе колико за школу и стан учитељев треба); осим тога слободан стан — састојећи се из две собе, једне кујне, коморе и штале са пространим баштом.

Изабрани учитељ предаваће у оним разредима, које му овомесни цркв. школ. одбор додели. У дужност спада новоизабраном учитељу: при сваком богослужењу у цркви у левој певници појати, школску децу у црквеном пјенију обучавати, све школском уредбом прописане предмете у школи предавати и повторну школу држати.

У обзир се узимају само они компетенти, који су из мађарског језика испит положили; а првенство имају они, који се и лично представе.

Примећује се, да ће изабрани учитељ, кроз једну годину дава у својству привременог учитеља служити а по томе од овомесне цркв. школ. скупштине — ради потврде — славном Епарх. Школ. Одбору препоручен бити.

Рок пријаве траје до 4. (16.) септембра т. г., када ће се и избор обавити.

Из седнице цркв. школ. скупштине у Товаришеву 1. (13.) августа 1894. год. држане.

Ненад Загорчић, **Јован Станојев,**
перовођа. председник.

СТЕЧАЈ. 129 1—3

Услед решења слав. С. Ш. Одбора од 3. августа ове год. број 22. овим се расписује стечај.

WWW.UNILIB.BG
УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

чај ради сталног попуњења *учитељског места* на српској вероисповедној школи у *Кечи* (Toronto) *школе*.

Плата је 200 ф., 26 киб. жита, 5 киб. кукуруза у зрну, 4 ланца ораће земље на коју учитељ не плаћа порез, стан од једне собе и кујне.

Изабрани учитељ имаће све прописане школ. дужности обављати, у цркви појати, школ. децу појању обучавати, и перо у општинским седницама водити.

Компетовати могу са уредно снабдевеним молбеницама само способни учитељи са положеним испитом и из мађарског језика на ово учитељско место.

Рок пријаве траје до 29. августа по нашем к. о. г., у који ће се дан избор обавити.

У *Кечи*, 5. августа 1894.

Иса Амиджић,
дрив. учитељ и перовођа.

Ђорђе Арађан,
председник.

СТЕЧАЈ. 115 3—3

Овим се расписује стечај на новоосновано *дадиљско место у Срп. Кларији*.

Дадиљска плата годишња састоји се: у готовом новцу, и то: 220 фор. (или 440 круна), 2 хвата тврдих дрва, слободан стан.

Изабратој дадиљи у дужност спада уредбом прописане дадиљске дужности свршавати.

Компетовати могу само оспособљене дадиље. Новоизабрана дадиља ступиће у своје звање 1. септембра.

Рок стечају до 21. јула, када ће се и избор одржати.

Из седнице црквено-школске скупштине, вођене у *Срп. Кларији* (и. р. Zombolya, Torontál m.) 24. јула 1894.

Душан Јов. Которач,
перовођа

Јован Стојков,
председник.

СТЕЧАЈ. 124 2—3

Услед налога славног Епарх. Школског Одбора Вршачког, ради сталног попуњења *учитељског места* на срп. вероисповедној школи у *Погорњу*, у тамнишкој жупанији, овим се стечај расписује.

Плата је изабраном учитељу 300 фор ав. вр., слободан стан и $\frac{1}{4}$ ланца кућевне баште.

Изабрани учитељ дужан ће бити све законом прописане предмете у школи предавати, у цркви појати, и децу школску у црквеном појању обучавати.

Компетовати могу само они, који су сомборску препарандију свршили, и испит из мађарског језика положили.

Рок стечају до конца августа месеца по нашем календару о. г.

Из седнице Срп. Црквено-Школског Одбора у *Погорњу* 29. јулија 1894. држане.

Црквено-Школски Одбор.

Ad бр. К. 401/399 ex 1894.

127 1—3

ЕДИКТ.

Услед бракоразводне молбе Марије Савадиновић рођ. Флашковић из Даља против супруга јој Трифуна Савадиновић сада непознатог боравишта — овим се позива речени Трифун, да у року од 6 месеци, рачунајући од првог уврштења овог едикта у новине, консисторији овој или сам лично престане или место садањег пребивања свога пријави, пошто ће се иначе против њега поведена бракоразводна парница и без њега окончати.

Из седнице архид. консисторије, држане у *Карловци* 22. јула (3. августа) 1894. год.

Архиђецезална Консисторија.

Ad бр. К. 470/398 ex 1894.

126 1—3

ЕДИКТ.

Услед бракоразводне молбе Јована Станишића из Вођња против супруге му Марије рођ. Црцбарац сада непознатог боравишта — позива се овим речена Марија, да у року од 6 месеци, рачунајући од првог уврштења едикта овог у новине, консисторији овој или сама лично предстане, или место садањег пребивања свога пријави, пошто ће се иначе против ње поведена бракоразводна парница и без ње окончати.

Из седнице архид. консисторије, држане у *Карловци* 22. јула (3. августа) 1894. г.

Архиђецезална Консисторија.

СТЕЧАЈ. 128 1—3

Расписује се стечај на упражњено *учитељско место у Турском Бечеју* за I—IV. разред срп. народ. вероисповедне школе.

Учитељска плата састоји се: у готовом новцу 420 ф. у име плате, 40 ф. за повторну школу, 25 ф. у име послуге и 4 јутра I. к. ораће земље на коју учитељ сваковрсни порез плаћа. Осим тога простран и врло удобан стан са баштом и зими огрев колико утребља.

Изабраном учитељу у дужност спада школ. уредбом прописане предмете предавати, у св. цркви појати и школску децу у појању обучавати.

Компетовати могу само они Срби учитељи, који су у Сомбору за учитеље оспособљени и који су потпуно вични мађарском језику.

Учитељ ће своју плату месечно у напред примати. Рок стечаја истиче на четири недеље од првог уврштења овога огласа.

Молбенице, које се имају на потписани одбор послати, после истекалог рока неће се узети у обзир.

Из одборске седнице Школског Одбора држане у *Т. Бечеју* (Török Becse, Torontál m.) 31. јула (12. августа) 1894.

Школски Одбор.

СТЕЧАЈ. 132 1-3

На суботичким салашима — Келебји — У нади на одобрење осн. писма, расписује се овим стечај на *учитељско место* у српској вероиспов. школи обосполној.

Плата учитељева је у готовом: 360 ф. и 20 фор. у име шк. послуге и за набавку шк. потреба и писаћег прибора, до 3 кат. јутра баште, која је засађена већ виноградом од најплеменитије лозе, и воћњак од каламака најбоље врсте, осим тога пристојан стан у нарави, огрев за школу и учитеља.

Пошто је жеља општине суботичке, да се деца обучавају и воћарству, виноградарству, пчеларству и другим струкама економје, то ће имати првенство они компетенти, који докажу, да су и у том вешти.

Рок стечају траје шест недеља од првог уврштења овог стечаја у листу „Срп. Сиону“, и компетовати могу како мушки тако и женске, који имају законом прописану квалификацију.

Изабрани учитељ наступиће своје звање 1. октобра о. г. од кога дана ће и плату примати.

Из седнице м. Школ. Одбора држане у *Суботици* 8. (20.) августа 1894 године.

Ђорђе Гојковић,
привр. перовођа.

Др. П. Радић,
председнички заменик.

Бр. 202/1894. ОГЛАС. 123 2-2

Уписивање ученика за шк. год. 1894/5. на овдашњој срп. вел. гимназији почиње 1. септембра по рим. кал.

У I. разред примају се ученици на основу сведоштва од IV. разреда основне школе, или на основу пријамног испита; у остале разреде на основу сведоштва од претходног нижег разреда.

Сви ученици без разлике плаћају по 2 фор. уписне таксе, по 1 фор. на библиотеку, по 3 ф. за „Sanitas“ и по 70 н. на друге потребе. То се плаћа при уписивању и од тога се нико не опрашта. Школарине плаћа сваки ученик по 15 ф. на годину. Од плаћања школарине могу бити опростени они ученици, који докажу сведошвом школском, да се добро владају и да у наукама добро успевају, и сведошвом сиромаштва, да су сиромашни.

31. августа држаће се поновни испити. По закључку професорске конференције од 18 новембра 1884. бр. 46. и одобрењу тога закључка од стране вел. Патроната ове гимназије од 10. (22.) децембра 1884. бр. 139/140. губе право на понављање испита они ученици, који на гореозначени термин не дођу, да понове испит.

Из прихода од светосавских беседа уживаће и идуће шк. године њих 14 ученика ове гимназије по 10 ф. месечно припомоћи.

У *Новом Саду*, 14. августа 1894.

Управа срп. вел. гимназије.

СТЕЧАЈ. 117 3-3

Оставком г. Паје Борјановића, срп. народ. вероисповедног учитеља, овим се расписује *стечај за учитеља муш. разреда у Тиса Св. Миклошу*. (Торонталска жупанија.)

Плата је учитељу: у готовом новцу 400 фор. а. вр., 40 фор. а. вр. у име држања повторне школе; 3 ланца à 1600□ добре ораће земље на коју земљу учитељ сам плаћа све терете; слободан стан са две патосане собе, кујном, подрумом и шталом у новосазиданој муш. школи, и огревом у слами, или место овог саразмеран еквивалент у новцу.

Изабрани учитељ дужан ће бити школ. уредбом прописане све предмете деци предавати, у цркви недељом и свецем, као и у укршњи пост средом и петком на јутрењу и пређе-освећеним литургијама појати.

Рок пријаве је до 14. (26.) авг. о. г. а избор ће се 15. (27.) авг. о. г. обавити.

Изабрани учитељ ступиће у звање 1-ог сент. о. г. по новом.

Из седнице м. школ. одбора, држане у *Тиса Св. Миклошу* 12. (24.) јула 1894. г.

Димитрије Ђирић,

парох, председник месног шк. одбора.

УПРАВИТЕЉА ЛЕОПОЛДА ЛАНДЕСМАНА

висок. кр. угар. министарством наставе
правом јавности овлашћена

ДЕЧАЧКА ШКОЛА И ВАСПИТНИ ЗАВОД

(са шест разреда грађанска школа)

у СУБОТИЦИ (у Бачкој).

Ова грађанска школа спрема своје питомце за препарандију, трговачку академију, индустријску и кадетску школу; оспособљава их за звања државна, трговачко-индустријског подухвата; за чиновнике обезбеђујућих и банкарских завода. Слушаоци ове школе могу прећи у школу шумарско-земљоделску и марвено-лекарску. У заводу се учи и говори:

српски, мађарски, немачки и француски.

Брижљиво васпитање, савесна пажња на наклоност, којој струци питомца тежи. Строг надзор. Цене умерене. На захтевање се плаћу програми бесплатно.

Ћаци, који у школама нису успех постигли, или одрасли који би хтели чиновници постати а немају атестата од четврте односно шесте грађанске школе, примају се и савесно припремају, да убрзо дотичне испите положити могу.

СТЕЧАЈ. 120 2—3

Ради попуњења учитељског места у *Шумберку*, овим се расписује стечај.

Плата је у готовом новцу 340 фор., за перовођество 10 фор., 6 хвати тврдих дрва за своју и школску потребу, од великог укопа 50 новч. а од малог 25 новч., 1½ ланац ораће земље, на коју учитељ порез плаћа и слободан стан са 2 собе, кујном, подрумом и бантом.

Учитељу у дужност спада све законом прописане предмете предавати, у цркви појати, децу у пјенију обучавати и пофторну школу обдржавати.

Рок је до 4. септембра, кад ће се и избор обавити.

У *Шумберку* (Вагана-Сомберек) 31. јула 1894.

Стеван Андрејевић,
цркв.-школски председник.

СТЕЧАЈ. 125 2—3

Од стране цркв. школског управног одбора у селу *Бојани* овим се расписује стечај за учитеља на вероисповедној четворо-разредној мешовитој основној школи.

Компетентни ваља да су потпуно оспособљени у смислу постојећих закона и уредаба са обзиром на предавање и мађарског језика, да су Срби православне вере, а биће изабраном учитељу још дужност децу и цркв. пјенију учити, с њима у цркву ићи и у цркви појати а и дужност перовође вршити.

Плата је учитељу годишње 300 ф., стан, врт и огрев. Рок је пријаве до 1. (13.) септембра о. г. Пријаве за ово место ваља упутити на председништво школског одбора у *Бојани* (ц. р. Vajszka — В. В. megye).

Из седнице одборске 1. (13.) августа 1894.

Школски Одбор.

Нови Сад, априла 1894.

П. Н.

Пошто сам дознао да су све српске црквене општине налог добиле, да нове печате (штамбиле од каучука) набавити морају, то сам тако слободан моје посредовање за набавку истих препоручити.

Осим штамбила, које у разним израдама као и са светим сликама, исто тако набављам и печате на тучу резане, марке (Siegelmarken) за писма, све тачно израђено и под мојом гаранцијом.

Моје услуге препоручујући остајем с поштовањем

Леонидас Стерио,

у српској задруги за међусобно помагање и штедњу.

С. В. 29. 1894. год.

134 1—3

СТЕЧАЈ.

На основу решења слав. епарх. шк. одбора бр. 184. 1894. год. из скупштинеке седнице држане у *Араду* 7. (19.) августа о. г. овим се ради попуњења *учитељског места* на вероисповедној срп. мешовитој школи, у внутрењој вароши *старом Араду*, стечај расписује.

Од компетентата тражи се, да имају учитељско оспособљење за срп. нар. школе и за мађарско предавање. — Учитељу спадаће у дужност, све предмете означене у висок. школ. уредби, и наставном плану прописане, у редов. шк. часовима предавати, у цркви са децом при сваком Богослужењу присуствовати, и појати, а у једној певници појачке дужности отпранвати, за коју дужност, ако буде изабрани учитељ одарен и вешт појач, биће осим учитељске плате, за свој труд награђен.

Систем. учитељска плата је на годину у готовом новцу 500 фор.

У име фамилијазлука 30 фор.

За шкритиристикум 3 фор. 50 новч.

У име станарине на годину 150 фор., које ће све у месечним оброцима у напред из општ. благајне уредно примати.

При погребу, где буде позват, добија 1 ф., а од завештаних парастоса, по уређењу и завештању; даље уживаће пет ланаца и 1315 фати катастр. измерене, добре ораће земље, на два места лежећу, на коју учитељ ће сав порез плаћати. — За своју потребу добиће четир фата тврдих дрва, а за грејање школе по потреби.

Рок стечају траје шест недеља, од дана првог увршења овог стечаја. Молбенице имају се упутити на председништво ове општине.

Првенство имаће најбоље класификовани учитељи и сомборски приправници.

Из скупштинеке седнице држане у *Араду* 7. (19.) августа 1894.

Стеван Поповић,
општ. перовођа.

Д. от Продановић,
председник.

Јавно признање. 130 1—3

Долепотписана српско-православна црквена општина, наручила је за своју цркву код госп. *Петра Николића*, трговца у *Загребу*, иконе за иконостас, па му ми са наше стране овиме изјављујемо, да смо, што се тиче рада, потпуно задовољни, не само у солидности и слађању боја, него и у томе што иконе сасвим одговарају православноме стилу и — за то му остајемо увјек признателни.

Српско-правосл. црквена општина.

У *Отешићу*, 15. јула 1894.

Григорије Стојисављевић,
парох и прота.

Томо Катић, Глишо Тривуновић,
тутори.

СТЕЧАЈ. 116 3-3

Расписује се стечај на упражњено *учитељско место у Срп. Кларији*, за I. и II. разред срп. нар. вероисповедне школе.

Учитељска плата годишње састоји се: у готовом новцу 350 фор. (или 700 круна), $3\frac{1}{2}$ ланца ораће земље, на које изабрани учитељ порез плаћа, 2 хвата тврдых дрва, слободан стан од 2 собе и кујне са банштом од 200 квд. Сламе колико потребује. Од погребца, где позват буде, 50 нов.

Изабраном учитељу у дужност спада школ. уредбом прописане предмете предавати, у светој цркви за левом певницом појати, школку децу у цркв. појању обучавати.

Компетовати могу само Срби православне вере, који су у Сомбору за учитеље оспособљени, и који су потпуно вични мађарском језику и појању.

Новоизабрани учитељ наступиће у своје звање 1. септембра о. г.

Учитељ ће плату месечно у напред примати.

Рок стечаја је 21. августа, када ће се и избор обавити. Који се лично представи, првенство има. За путни трошак не добија ништа.

Из црквено-школске скупштинске седнице, држане у *Срп. Кларији* (п. р. Zombolya, Torontál m.) 24. јула 1894. год.

Душан Јов. Которач, Јован Стојков,
перовођа. председник.

Бр. 242./563. КОНКУРС. 133 1-3

Ради попуњења упражњене парохије *Машке* са платом VI. класе отвара се овим конкурсе с тим додатком, да половина свију прихода парохијалних од 5. маја 1894. за годину дана у смислу §. 26. I. кр. решкр. од 1868. год. удови почившег пароха припада.

Проситељи имају своје сведоцима инструиране молбенице са штемплом од 50 кр. снабђене за 4 недеље дана од првог увршења овога конкурса у „Српски Сион“ консисторијуму овом поднети.

Из седнице Консисторијума Епархије Будимске, у Сентандреји 8. августа 1894. држане.

Консасторијум Епархије Будимске.

119 ГИМНАЗИЈСКА ОБЈАВА. 2-2

1. септембра (20. августа) 1894. почеће се овде школа. 29. 30. и 31. (17. 18. и 19.) августа уписиваће се ученици за школ. год. 1894/95, полагаће пријамне и поправне испите.

Првошколци морају доказати крштеним писмом да су навршили 10 година, а шкољком сведоџбом, да су свршили са успехом IV. основни разред: сви остали ученици примаће се на темељу сведоџбе последњег течаја или пријамног испита.

Сваки ученик платиће при уписивању школарине за I. течај 6 фор., на књижицу 1 фор.; за II. течај 6 фор. месеца фебруара. Уписнину 2 фор. 10 нов. плаћају само нови ученици.

Школарине могу бити опротвени само допста сиромашни ученици, похвалног владања и који немају ни једне оцене довољне. Првошкољцима не опралта се школарина за I. течај.

Молбенице са шкољком сведоџбом и сиромаштва подносе се патронату преко директора до конца новембра.

Родитељи или њихови заменици настаниће синове своје у договору са директором.

У Карловцима, 14. августа 1894.

У п р а в а

српске вел. гимназије у Ср. Карловцима.

ЛИВНИЦА ЗВОНА И МЕТАЛА

АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована

патентирана са отвореним одушкама провиђена звона, која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако, да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

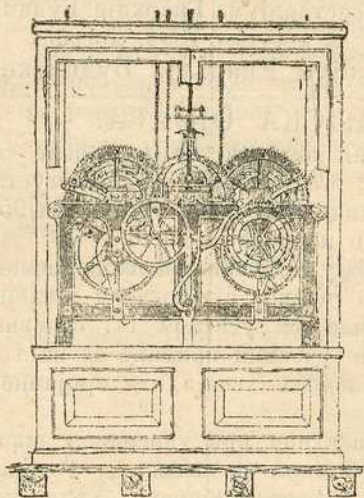
Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у торуњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

198 17- 26

Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

ТВОРНИЦА ВЕЛИКИХ САТОВА

П. Ђ. ПАНТЕЛИЋА У ЗЕМУНУ.

НОВЕ ТОРОЊСКЕ САТОВЕ

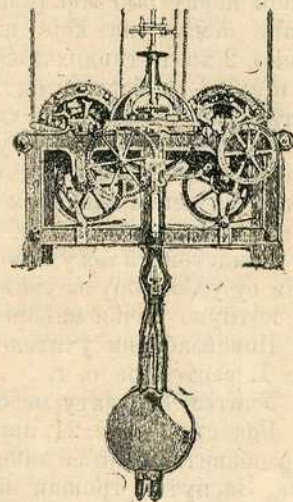
израђује за цркве, школе, магистрате и све јавне зграде по најновијој конструкцији (Drathseil & Stiftengang) и умереној цени, прима старе на оправку и реконструкцију.

Предрачуне шаље на захтевање бесплатно.

Сиромашнијим општинама даје на отплату.

63

12—15

ЛУДВИГ ТАУШ

позлатарски атеље за српску православну црквену уметност
у Новом Саду, дунавска улица код „Златног крета“

Препоручујем се сл. црквеним општинама за украшавање српских православних цркава. Особито стављам на знање, да имам са свим готова позлаћена и мраморисана **Владичина и матере Божије два Трона** које желим због места јефтино продати.

Даље имам на мом сложишту готових **рипида** од месинга (галвански и жеженим златом позлаћени), од кина и алпака сребра, дрвених и од лима, **крстова** за часне трпезе, **чирака** и **кандила** од развог метала, и **чирака** од дрвета, **полијелеја** од стакла, дрвета и бронзе од 6—48 свећа, **икона** на платну и лиму, и сваке врсте рамова.

79 5—6

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожина у Београду. Поједини бројеви стају 10 новч.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Српској Манастирској Штампарии а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Нови Сад. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова, а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Издање и штампа: Српске Манастирске Штампариије у Новом Саду.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА